

Студент 4 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Анотація. Розглянуто проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні та запропоновано рекомендації для вирішення даних проблем.

Аннотация. Рассмотрены проблемы и перспективы развития малого бизнеса в Украине и предложены рекомендации для решения данных проблем.

Annotation. Problems and prospects of development of small business in Ukraine are considered and possible recommendations for the decision of these problems are offered.

Ключові слова: підприємництво, мале підприємництво, суб'єкти малого підприємництва, малий бізнес.

Мале підприємництво, його становлення та розвиток відіграють роль необхідної передумови створення конкурентно-ринкового середовища держави. Малий бізнес є одним з найважливіших факторів, який сприяє розширенню ринку товарів та послуг, залученню виробничих та фінансових ресурсів населення, збільшенню національного продукту країни, а також робить економіку країни більш мобільною, збалансованою, збагаченою та стійкою. Саме тому аналіз та вирішення проблем розвитку малого підприємництва є досить актуальними на сьогодні.

Також необхідно звернути увагу на значимість малого підприємництва для держави, його соціальної ролі у створенні нових робочих місць, оскільки надані робочі місця забезпечують джерело доходу для значних прошарків населення.

Серед великої кількості наукових досліджень даної теми слід зазначити роботи таких вчених, як Дем'янчук О. І., Рум'янцева С. І., Ю. Сафонова, І. Сташко, Максименко І. А., проте в них не досить повно розглянуті питання щодо розвитку малого підприємництва в Україні, а також унаслідок змін на законодавчому рівні постають нові проблеми, які не вирішені на сьогодні.

Метою даної статті є вивчення існуючих проблем розвитку малого бізнесу в Україні та аналіз можливих варіантів їх вирішення.

Предметом дослідження виступають механізми формування, функціонування, розвитку та вдосконалення малих підприємств в умовах економіки України, об'єктом – малі підприємства.

Мале підприємництво – це самостійна, систематична, ініціативна господарська діяльність малих підприємств та громадян-підприємців (фізичних осіб), яка проводиться на власний ризик з метою отримання прибутку [1].

В Україні зі зростанням кількості суб'єктів малого підприємництва зростає і кількість зайнятих працівників. Так, згідно з проаналізованими даними, представленими в таблиці, за період з 2006 по 2009 роки кількість суб'єктів малого підприємництва на 10 тис. осіб наявного населення збільшилась майже на 32 %, разом із цим зросла кількість зайнятих працівників на 12 %, що є позитивним фактором у розвитку як малого бізнесу, так і економіки в цілому за рахунок збільшення зайнятих у державі. Проте за період з 2009 по 2010 роки кількість суб'єктів малого підприємництва зменшилась на 30 %, кількість зайнятих, у свою чергу, зменшилась на 23 %, що звело нанівець те зростання, яке було присутнє протягом 3 років. Також з даних таблиці можна зробити висновок, що із зменшенням кількості суб'єктів малого підприємництва та зменшенням кількості зайнятих, що характеризує пряму залежність цих показників, відбувається збільшення обсягу реалізованої продукції (2009 – 2010 рр.) на 9 % [2]. Дана ситуація може бути спричинена збільшенням цін на продукцію або тим, що вихід з ринку певної кількості суб'єктів малого бізнесу відкрив нові можливості для їх конкурентів, які могли збільшити обсяг реалізації як за рахунок підвищення цін, так і за умови введення нових технологій виробництва та норм затрат.

Таблиця

Основні показники розвитку суб'єктів малого підприємництва [2]

Роки	Суб'єкти малого підприємництва – всього			
	Кількість суб'єктів малого підприємництва на 10 тис. осіб наявного населення, одиниць	Кількість зайнятих працівників, тис. осіб		Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг), млн грн
		усього	з неї найманих працівників	
2006	501	5 737,8	3 631,0	479 250,6
2007	561	6 003,7	3 684,5	593 030,6
2008	609	6 308,0	3 745,1	701 634,6

© Бахир Ю. В., 2012

2009	661	6 450,9	3 665,8	657 643,6
------	-----	---------	---------	-----------

2010	464	4 960,2	3 034,3	714 811,7
------	-----	---------	---------	-----------

Роль малого бізнесу для розвитку держави досить велика, проте саме цей сектор економіки країни у своїй діяльності стикається зі значними проблемами.

Відповідно до Закону України "Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні", основними чинниками, які заважають розвитку малого підприємництва, є:

відсутність чітко сформульованої через систему правових актів державної політики у сфері підтримки малого підприємництва;

збільшення адміністративних бар'єрів (реєстрація, ліцензування, сертифікація, системи контролю і дозвільної практики, регулювання орендних відносин тощо);

відсутність реальних та дієвих механізмів фінансово-кредитної підтримки;

надмірний податковий тиск і обтяжлива система звітності;

невпевненість підприємців у стабільності умов ведення бізнесу;

надмірне втручання органів державної влади в діяльність суб'єктів господарювання [3].

На думку автора, в Україні не існує розвинутої ринкової інфраструктури як на загальнонаціональному, регіональному, так і на місцевому рівнях, а також внутрішніх стимулів для інвестицій та розвитку технологій малого бізнесу. Слід звернути увагу й на недостатнє інформаційне та консультативне забезпечення малого підприємництва. Основною причиною недовгого існування та закриття малих підприємств є те, що їх власники не мають достатніх професійних знань та досвіду щодо зайняття бізнесом.

Аналіз перелічених проблем розвитку малого підприємництва свідчить про те, що вирішення даних проблем не можливе в першу чергу без активної допомоги з боку держави. Необхідно створити правові, економічні та організаційні умови, які б сприяли подальшому розвитку малого бізнесу в кількісному та якісному значенні й підвищенню його ролі в економіці держави.

Слід забезпечити відповідну незалежну законодавчу базу, яка б, у свою чергу, встановлювала правові гарантії для надання свободи та захисту приватної власності, прийняти дієві нормативні акти, які б були спрямовані на стимулювання малого бізнесу.

На думку Румянцева С. В., банки не повинні піддаватися стереотипам щодо кредитування підприємств малого бізнесу. Вони мають оцінювати ризики окремо для кожного клієнта. Крім того, сектор потребує посередників між підприємствами та банками. Такими посередниками можуть бути бухгалтери, які знаються на питаннях отримання банківських кредитів та нюансах функціонування малого бізнесу [4].

Велике значення має державна підтримка саме на регіональному рівні. Кожний регіон використовує власні переваги для розвитку тієї чи іншої галузі. Оскільки малий бізнес є простим у створенні, гнучким до змін в економіці, то підтримка з боку місцевої влади підприємців, які б організували власну справу, що привела до збагачення не тільки власників, а й всього регіону у першу чергу через створення нових робочих місць. Держава могла б надати необхідну суму коштів на створення під узгоджений з підприємствами відсоток нових робочих місць.

Більш ефективне використання іноземної допомоги, а також стимулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів малого підприємництва пропонує у своїх працях Максименко І. А. [5].

Можна зробити висновок про те, що розвиток та вдосконалення малого бізнесу для України мають досить велике значення, отже, державі необхідно приділити велику увагу розвинутому такому сектору економіки, як мале підприємство.

Наук. керівн. Часовнікова Ю. С.

Література: 1. Дем'янчук О. І. Формування підприємництва нового типу в системі самозайнятості України / О. І. Дем'янчук // Економіка і бізнес. – 2004. – № 2. 2. Основні показники розвитку малих підприємств / Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>. 3. Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні : Закон України від 01.07.2010 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2388-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2157-14>. 4. Румянцева С. В. Фінансування підприємств малого та середнього бізнесу / С. В. Румянцева // Цінні папери України. – 2009. – № 44. – С. 26–27. 5. Максименко І. А. Діяльність суб'єктів національного підприємництва в умовах фінансової кризи / І. А. Максименко // Економіка та держава. – 2009. – № 7. – С. 18–20.